

УДК [343.83:343.35](477)

Юлія Володимирівна КЕРНЯКЕВИЧ-ТАНАСІЙЧУК,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, Україна

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Серед найбільших нинішніх проблем нашої держави і суспільства називають війну, яка фактично триває на Сході України, та корупцію. І що є більшою бідю можна відповісти словами давньоримського політичного діяча Марка Туллія Цицерона, який ще в 70-му році до Христа у своїх промовах під час процесу над претором Сицилії Гаєм Ліцинієм Верресом, якого було звинувачено у здиригстві, казав: «Так гине держава. Відбирати від інших для себе чи для свого угруповання більше шкодить добру країні, ніж війни і посуха» [1].

У науковій та навчальній літературі існує чимало дефініцій поняття «корупція». Сучасний тлумачний словник української мови поняття «корупція» визначає як підкуп хабарами, продажність посадовців та політичних діячів [2, с. 422].

Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року у ч. 5 ст. 1 корупцію тлумачить як використання особою наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб, або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

Серед суб'єктів, на яких поширюється дія вищезазначеного Закону України «Про запобігання корупції» названо державних службовців, осіб рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби тощо.

На шляху боротьби із корупцією важливу роль відіграє процес виявлення корупційних ризиків у діяльності органів державної влади загалом, а також працівників кримінально-виконавчої системи зокрема, з метою їх нейтралізації та недопущення подальшого розвитку ракової пухлини на ім'я корупція, яка охопила весь державний організм і робить його все більше недієздатним.

Під корупційними ризиками прийнято розуміти сукупність правових, організаційних та інших факторів і причин, які породжують, заохочують (стимулюють) осіб до скоєння корупційних правопорушень під час виконання ними функцій держави або місцевого самоврядування [3].

Питання корупційних ризиків у діяльності різних органів державної влади було предметом не однієї наукової праці. Теоретичні основи та адміністративно-правові механізми протидії корупції в

Державній кримінально-виконавчій службі були проаналізовані в однойменному монографічному дослідженні О. Г. Боднарчука [4].

Так науковець серед базових факторів появи і розвитку корупційних ризиків, які розглядаються як обставини, що сприяють вчиненню корупції в органах і установах Державної кримінально-виконавчої служби України, виділяє такі: низьке матеріальне забезпечення і заробітна плата співробітників; недосконалість законодавчої бази протидії корупції; наявність великої кількості пропозицій з боку засуджених і підслідних [5, с. 157].

На наш погляд, в першу чергу саме низький рівень грошового та матеріального забезпечення призводить до зниження зацікавлення працівників кримінально-виконавчої системи у результатах своєї праці, до перегляду ставлення до служби, що проявляється у високій плинності кадрів кримінально-виконавчої системи або в пошуках і використанні незаконних шляхів для задоволення особистих потреб і створює умови для виникнення корупційних ризиків [6, с. 52].

Слід погодитися з позицією О. Г. Боднарчука, що на сучасному етапі заходи подолання корупції не будуть ефективними доти, поки не буде посилено соціальний захист працівників у системі державної служби [7, с. 160]. Тому, оптимальним заходом боротьби з корупцією в кримінально-виконавчій системі України залишається належний рівень соціального захисту працівників, що найперше проявляється у відповідному розмірі грошового забезпечення, як важливого чинника, що стимулює працівника до правослухняної поведінки та якісного виконання своїх службових обов'язків.

Очевидно, що у разі подальшої відсутності у ближчому майбутньому збільшення фінансування кримінально-виконавчої системи, а також комплексного покращення соціального та матеріального становища її працівників, вести мову про скорочення випадків вчинення корупційних діянь немає жодного сенсу.

Соціально незахищений, з невисокою заробітною платою, без перспективи кар'єрного росту працівник кримінально-виконавчої системи не здатний сформувати із злочинця таку особистість, яка б вела правослухняний спосіб життя, дотримувалась правових та інших соціальних норм держави і суспільства [8, с. 21]. А такий невтішний стан речей у свою чергу є перешкодою на шляху досягнення кінцевої мети кримінально-виконавчого законодавства, яка полягає у виправленні і ресоціалізації засуджених, запобіганні вчиненню нових кримінальних

правопорушень як засудженими, так і іншими особами. Інакше кажучи, ціль, заради якої функціонує вся кримінально-виконавча система так і залиша-

тиметься лише гучною декларацією, яку не можливо втілити в життя.

Список бібліографічних посилань

1. Хорхе Бергольйо про зцілення від корупції // CREDO: католиц. суспільно-реліг. часопис. 08.05.2014. URL: <http://www.credo-ua.org/2014/05/115563> (дата звернення: 14.02.2017).
2. Сучасний тлумачний словник української мови: 100 000 слів / За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубічинського. – Х.: ВД «ШКОЛА», 2009. – 1008 с.
3. Дмитрієв Ю. Корупційні ризики у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави. *Вісник. Офіційно про податки*. 2015. № 14 (14). URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8207?issue=209> (дата звернення: 14.02.2017).
4. Боднарчук О. Г. Теоретичні основи та адміністративно-правові механізми протидії корупції в Державній кримінально-виконавчій службі України: монографія. Київ: Центр учб. літ., 2016. 462 с.
5. Боднарчук О. Г. Корупційні ризики як індикатор корупції у сфері виконання покарань. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 22, ч. II, т. 2. С. 155–158.
6. Кернякевич-Танасійчук Ю. В. Соціально-правовий захист працівників кримінально-виконавчої системи України. *Соціологія права*. 2015. № 1–2 (12–13). С. 49–53.
7. Боднарчук О. Г. Соціальна незахищеність співробітників кримінально-виконавчої системи як додатковий ризик корупції. *Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право)*. 2012. № 4 (59). С. 156–161.
8. Бадира В. А., Яковець І. С. Непослідовність та суперечливість реформування Кримінально-виконавчої служби України, а також проблеми статусу та соціальної захищеності працівників Кримінально-виконавчої служби України // Проблеми забезпечення прав засуджених у кримінально-виконавчій системі України/В. А. Бадира, О. П. Букалов, А. П. Гель, М. В. Романов, І. С. Яковець; за заг. ред. Є. Ю. Захарова; Харків. правозахис. група. Харків: Права людини, 2011. С. 13–24.

Одержано 15.02.2017